

Drobnosti.

Kaj pripovedujejo Lahji o ženi. Znana laška vljudnost proti ženskemu spolu se razodeva posebno v prigovorih. Lah pravi: Ženske zamolče samo to, česar ne vedó. — Ženska je zvitejša ko vrag, dasi je le majhna. — Kdor se oženi, mora imeti dvoje možganov. — Ženske in luna — danes svetle — jutri temne. — Kdor ima ženo, ima bridkost. — Dolgi lasje — kratka pamet. — Seveda pripovedujejo prigovori mnogo, čemur bi pritrdile tudi naše bralke: Kdor ima mater, ne sme jokati. — Dobra mati ne vpraša: ali hočeš? (ampak kar dá in ukaže). — Mati — mučenica. — Katera ima jamico na licih, dobi moža tudi brez dote. — Kakoršno hočeš rodbino, tako si vzemi ženo. — Dobra žena je vredna krone. — Kdor ženo pretepa, tepe vso hišo. — Pokaži mi ženo in povem ti, kdo je njen mož. — Nališpani ženi obrni hrbet. — Lepo okrašena soba — modra žena. — Ne sodi ženskih in platna ob sveči. — Dobra žena naredi dobrega moža.

Nov leteči stroj. Konec lanskega leta je predaval na Dunaju v dvorani inženirjev in arhitektov brnski profesor Jurij Wellner o novem letečem stroju. Najprej je na kratko razložil do sedaj znane leteče stroje in naprave. Najbolj so se doslej obnesle naprave z zmajevimi perotmi. Profesor Wellner pa méni, da so možni stroji z gonilniki (motorji), zakaj le tedaj bodo leteči stroji kaj vredni, če se bodo mogli ustaviti v zraku, kar še ptiči težko storé. Predavalec méni, da bodo te naprave še pred koncem tega veka v navadni rabi. Njegova naprava je gladka, poostrena ladjica, obsegajoča gonilnik, ki vrti na obeh straneh krilna kolesa, in prostor za potnike in kurivo. Koles se lahko priredi več, šest, štiri ali dve. Mehanizem je podoben Morganovim veselskim kolesom na parobrodih. Profesora Wellnerja stroj ima prostor za štiri do osem ljudi. Na obeh straneh ima po tri kolesa, 6,5 m v premeru. Gonilnik ima moči za osemdeset konjskih sil, ki bi imele pri 135. zasukih začetno brzino 45 m v sekundi in bi nosile 6400 kg. — Vsi poslušalci so bili zadovoljni s predavanjem in so sklenili, da napravi avstrijsko društvo arhitektov in inženirjev tak stroj za dva človeka, ki bo stal 5000 gld.

„Pol. Corr.“ poroča o nesreči, ki se je pripetila poročniku redovne ladije vit. Höhnelu. Dopis s 15. nov. 1893. slove: Pod vodstvom Mr. Chanler-a in vit. Höhnela stoječa ekspedicija se je nahajala 22. vel. srpana 1893. pri Seji, na jugu pogorja Boroghija, da bi streljala slone. Še nista nobenega zagledala, kar se pripeti Höhnelu grozna nesreča. V gostem gozdu sta bila oba gospoda, ko opazi Höhnel bližajočega se

nosoroga. Upajoč, da mu uide, skoči na stran, toda žival ga sledi in ga podere na tla. Nosorog poskuša ranjenca z rogom na stegnu prijeti, a se mu ne posreči, ker je ležal poročnik na tleh in se dobro umikaval. Nosorog otiplje ranjenca z gobcem, sune ga močno in odide sopihaje dalje. Höhnel vstane in se prepriča, da ni nobena kost prelomljena; zaradi izgube krvi pa je moral leči. Mr. Chanler niti slutil ni, kaj se je pripetilo Höhnelu. Ko se čez nekoliko minut približa ranjencu, sleče mu strgano obleko in mu izpere rane. Potem ga nesó do stanišča. Tu ostane Chanler pet dnij, da bi se ranjenec odpočil. Toda njegovo stanje se je shujšalo, trebuh mu je otekel in ga silno bolel, dasi so mu pokladali nanj mrzle ohlapke noč in dan. Prvih deset do dvanajst dnij je silno trpel, za trenutek ni mogel zatisniti očij. Niti mleka niti juhe ni mogel uživati. Moči so ga zapuščale, mislili so, da bo izdihnil. K sreči se mu je potlej obrnilo na bolje; 27. sept. je nastopil Höhnel s Chanlerovimi služabniki vrnitev in je dospel po mnogih težavah do skotske misijonske postaje Kibuczi. Ko je ozdravel, povrnil se je Höhnel čez Zanzibar domov. — Pred kratkim smo čitali, da se je doma pozdravil.

Slepi konji. Malokomu je znano, zakaj toliko konj oslepi. To provzročajo strašnice pri konjski opravi. Konjske oči stojé v ostrem kotu z nosno kostjo, gledajo torej bolj na stran, kakor naravnost naprej. Meneč, da se konji ne bodo tako lahko plašili, napravljajo jim strašnice, ki zavirajo pogled na strani. Konj pa ni za to ustvarjen in vedno trpi, ker se okó ne more temu privaditi. Umevamo torej lahko, da vid peša, dokler popolnoma ne oslabi. Sploh so pa strašnice nepotrebne in le še bolj plaše konja.

Pusti konju rep! Kdor konju odstriže rep, muči zeló ubogo žival. Poglejte le ostrizenega konja poletnega dné, kako se zastonj trudi, da bi se obranil kri sesajočih muh in komarjev! Najbolj mučijo takisto konje bogatini, ki imajo konje le zaradi lepšega. Ta muka ni nič drugega, kakor nespametna šega, ker mislijo, da so konji na videz polnokrvni, če jim prestrižejo ali odstrižejo rep. Pogostoma se pa zgodi, da se splaši konj ali uide prav zaradi tega, ker se brez repa ne more ubraniti pikov. Odpravite torej to razvado!

Zoper kačji pik. Profesorju živinozdravniške šole v Maisons-Alfortu Kaufmannu je priznala francoska medicinska akademija Orfilov dar za razpravo o kačjem pik. Kaufmann navaja v tem spisu kromovo kislino kot najza- nesljljivejše sredstvo zoper kačji pik. Strokov-

njaki, ki so uporabljali to kislino, trdijo, da pre-sega vsa doslej rabljiva sredstva. Rabi se nepo-sredno v raztopinah v razmerju 1 : 100.

Iz rusovske Poljske. Krakovskemu „Čas“-u se je poročalo proti koncu lanskega leta: Od svečana sèm se je v Litaviji strašansko pomno-žilo preganjanje katoliške cerkve. Generalnega vikarja povsodi zasledujejo, otroci so prisiljeni rusovski moliti, cerkve in samostane zatirajo in izpreminjajo v pravoslavne. Taka usoda je za-dela nedavno v kovniški guberniji cerkev bene-diktink v Krozih, ki je znana zaradi starodavne šole. Na guvernerjev ukaz so zatrli lansko pomlad samostan, odvèdli nune in uporabili samostanski imetek za pravoslavne namene. Tudi cerkev so hoteli openiti. Ko se je ta novica razširila, sklenilo je ljudstvo braniti cerkev na prav čuden način. Od srede vinotoka do 22. listopada je ljudstvo neprenehoma bivalo v cerkvi. Omenje-nega dné ob dveh po noči prihrumi general Klíngenberg s kozaki v cerkev. Ljudstvo se neče prostovoljno raziti, zato se prične mesarsko klanje v svetišču — kri teče v potokih; mnogo oseb pomoré, na stotine so jih ranili, bežeče množice so kozaki preganjali in podili do reke Krozente, kjer jih je mnogo utonilo. Več sto oseb so ujeli. Ujetnike bijejo s šibami, sela kozaki plenijo, češ, da iščejo begunov. Da bi se pred svetom oprali, razširjajo novico, da so prišli na sled zaroti in zato kličejo ujetnike pred vojaško sodišče.

43,000 raznašalcev „strašnih romanov“ deluje na Nemškem. Statistika je dognala, da bere take romane do dvajset milijonov ljudi na Nemškem. Pogostoma se ti romani razšir-jajo v 100 do 150 snopičih v 100.000 izvodih. Založniki so svoje ljudi dobro izvežbali. Iz raznih dogodkov se je spoznalo, kako strašna žetev sledi taki setvi. Judovsko tiskarstvo je pričelo razpečavati take knjige, in kristijani na Nemškem imajo samo jedno sredstvo, da se ustavijo temu naplavi — jednako orožje.

O sultanu Bimbambumu poročajo časniki dogodek, ki je vsaj zanimiv, če že ni popol-noma resničen. Sanjalo se je sultanu Bimbam-bumu, da je izgubil vse zobovje. Takoj po-kliče razlagovalca sanj in ga vpraša, kaj pome-njajo sanje. „Kolika nesreča!“ zakliče le-ta. „Vsak zob pomenja izgubo jednega sorodnika!“ „Kaj, pes, ti si mi upaš kaj takega povedati? Proč se poberi! Sto udarcev z bambusom naj bo tvoje plačilo.“ — Kmalu pokliče drugega. Ta zakliče: „Kolika sreča! Blagor ti, vse svoje sorodnike boš preživel!“ Veselo se namuza sultan in reče dobrovoljno: „Hvala ti, prijatelj, idi k zakladniku, da ti izplača sto zlatov, za-

služil si jih.“ Ko so dvorjani opomnili razla-galca, češ, da je isto povedal, kar prvi, odgo-voril je pomežikajoč: „Povedati se smé vse, samo, kako se pové, to je druga stvar.“

Goethe in emancipacija Judov. Goethe se je silno jezil, ko se je razglasil v Weimar-ju nov zakon, ki dovoljuje zvezo kristijanov in Judov. Svaril je pred hudimi nasledki takih zvez in trdil, da bi moral superintendent, če ima le količkaj značaja, rajši odpovedati se službi, kakor pa poročati judinjo v cerkvi v imenu presvete Trojice. S tem se podkopujejo vsi нравni čuti vsake rodbine, ki vendar sloné na verskih čutih. Ali moramo prav mi, dejal je, povsodi vod-niki biti budalosti, vse spake najprej poskusiti? — Weimarski kancelarij Miroslav pl. Müller, iz čegar „Pomenkov“ smo posneli te vrstice, pri-stavlja: Njegova gorečnost zoper Jude je zani-miva zaradi spoznavanja pozitivne vere, veljavnih državnih naprav, ki iz vseh njegovih spisov pro-sevajo, dasi je bil zeló slobodomiseln.

Ali govoré opice? Profesor Garner se je pečal že dolgo s tem vprašanjem. V ta namen je zaznamoval opičine glasove s fonografom. On trdi, da ni mogla umeti govorice jedne vrste — opica druge vrste, pač pa govoré in umevajo opice iste vrste tudi isti jezik.

Da bi to stvar dognal s popolno profesorsko temeljitostjo, šel je v Afriko, da bi tam štu-diral jezik opic. V južnozahodni Afriki se je mudil 14 mesecev. Od morja je šel v notranj-ščino dežele 300 kilometrov. Tu je bival v že-lezni kletki 101 dan in opazoval opice, kako se vedejo, kadar so proste. Profesor misli, da je sedaj dokazana stvar, da govoré opice neki jezik, ki se ga lahko naučé tudi ljudje. Prinesel je s seboj tudi dva šimpanza, ki sta človeku jako podobna. Kažeta, da sta bistrega uma. Kar čutita in želita, vse povesta drug drugemu ali pa profesorju. — To poročilo smo povzeli iz nemškega strokovnega lista „D. Rundsch. für Geographie und Statistik“. Ne vemo, ali bi se čudili, ali bi profesorja pomilovali. Kdo ima psa in ne razumeva pasjega „jezika“? Vsakdo vé, da zna tudi pes povedati po svoje, kar želi in kar ga teži. Kakor zna pes govoriti po svoje, tako tudi mačka in vsaka žival. Kakor umevamo ta živalski jezik, tako se ga marsikdo tudi nauči. Poznamo jih, ki znajo mijavkati, lajati, mukati, da je kaj. — Kdo vé, ali ne bodo nekega dné povedali, da je izšla slovnica šimpanskega jezika! Dasi je ta stvar do skrajnosti smešna, vendar je tudi neizrekljivo žalostna, ne zaradi vednost-nega namena, ampak zato, ker hočejo opico kar po sili povzdigniti do človeške stopinje, človeka pa poživaliti.